

Slovo k povzbuzení na neděli 15. ledna 2023, na 2. neděli v liturgickém mezidobí
Biblická čtení: Iz 49,3.5-6; Ž 40; 1Kor 1,1-3; Jan 1,29-34

Milé sestry, milí bratři,

máme první neděli letošního **liturgického mezidobí**. První neděli doby, která bohoslužebně připomíná především Kristovo **veřejné působení**, jak o něm svědčí jednotlivá sepsání evangelia. Tedy ony více než tři podivuhodné roky mezi Kristovým křtem a jeho pašijemi, vše, co je mezi vánocemi a velikonocemi.

Evangelijní úryvek nás dnes však ještě přenáší spíše na sklonek doby vánoční, do minulé neděle, kdy jsme slavili svátek Křtu Páně. Evangelista Jan o Kristově křtu v řece Jordán sice přímo nepíše, ale svědčí o Janově rozpoznání Krista jako «**beránka Božího**», který snímá, sejme hřích světa, a reprodukuje Křtiteleva slova na Kristův křest se vztahující: Vždyť právě při něm se otevřelo nebe, zazněl Otcův hlas a na Syna sestoupil Duch jako holubice.

Jistěže, **výběr** evangelijních úryvků i všech ostatních biblických textů při mši je dílem lidí – dílem tradice, dílem výběru liturgické komise. Ale přesto i skrze něj, načasování jednotlivých textů k nám může Bůh promluvit, zvlášť když jde o slovo Boží, v němž hlas Boží, ozvěnu Slova můžeme slyšet vždy.

Ne nadarmo tak **na začátku liturgického mezidobí**, doby všedního života, máme před sebou biblické texty propojující Kristův křest s jeho utrpením.

Vedle mnoha jiného můžeme Janova slova o Kristu «**hle, beránek Boží, který snímá hříchy světa**» opravdu slyšet v přímé souvislosti s jeho budoucím **utrpením**, jako odkaz na **kříž**, na zástupnou oběť na **kříži** jakožto na vyústění a vrchol jeho veřejného působení. Znovu stojí v této souvislosti za to připomenout známou geniální intuici německého renesančního malíře Matthiase (či Mathise) **Grünewalda**, který na svém slavném deskovém Isenheimském oltáři postavil Jana Křtitele ve výmluvném gestu ukazujícím prstem nahoru přímo pod kříž (ač v době Ježíšova ukřižování byl už dávno po smrti) a pod křížem nakreslil beránka s kalichem, který chytá krev vytékající z Kristova boku. Ostatně minulou neděli jsme mohli rozjímat o takovém **výkladu Kristova křtu** starými církevními otci, kteří v Ježíšově sestoupení do vod četli jasný odkaz na jeho budoucí utrpení.

Propojení křtu s Kristovým utrpením dnes ještě umocňuje **čtení první** z proroka Izaiáše, kdy máme před sebou jeden z takzvaných **zpěvů o Hospodinově služebníku**, starozákonní proroctví už nejranější křesťanskou tradicí vztažené na Krista trpícího.

Kristus jako vtělený Boží Syn – pro náš hřích – prostě **není bez kříže**. Už jeho veřejné působení bylo křížem poznamenáno, v kříž pak nakonec vyústilo. Ani naše **křesťanská existence** – pro nedokonalost světa a porušenost nás lidí – tudíž nemůže být bez kříže. A ani žádný **lidský život** – bohužel – tak nemůže zůstat bez bolesti a oběti.

Některé **kříže**, různé **bolesti** a všemožná **trápení** na člověka **přicházejí**, aniž by se je sám zvolil, nemůže před nimi leckdy utéci, zdají se být nevyhnutelnými. Jiné si všemožně **způsobuje sám**, někdy vědomě, jindy nevědomky. A konečně některé kříže si člověk i dobrovolně volí, aktivně je přijímá anebo dokonce vyhledává; to jsou kříže oběti, jež s sebou přináší láska. Náš **život** takový prostě je.

Dnešní evangelium – zvlášť dobře známá slova Křtiteleva, která opakuje každý kněz při každé mši svaté, když pozdvihne chléb a víno proměněné v Tělo a Krev Kristovy – nám **pohledem na Krista**, Beránka Božího, vedle mnoha dalšího nabízí, ukazuje cestu, jak s vlastními kříži **naložit**, ať jsou jakékoli etiologie, jakéhokoli původu.

Připomenutí, že **celá Kristova pozemská existence** od samého začátku šla **ke kříži**, nám chce pomoci aspoň trochu **pochopit** a hlavně **uchopit** svá různá **trápení** nejenom jako trpnou a nevyhnutelnou součást lidské existence, ale také jako něco, co **má** i navzdory své nesmyslnosti a bolestnosti **také smysl**. Smysl nejen obecně lidský, posilující v duchu antického *per aspera ad astra* („přes překážky ke hvězdám“), ale i smysl vpravdě teologický.

Každý kříž může být pochopen a uchopen i jako tajemný, nepatrný **podíl na bytí Božího beránka**, jako nepatrné **připojení se ke kříži Pána Ježíše**, onou cestou nesení kříže, k níž nás sám Pán Ježíš přeci vícekrát v evangeliu vybízí.

Vraťme se ale k samotnému obrazu beránka...

Pochopíme-li **beránka** – ve světle starozákonní tradice – jako zvíře užívané pro **zástupnou oběť za hřích** a tím pádem jako předobraz Krista ukřižovaného, pak v jeho obraze můžeme opravdu číst jakési **pozvání** k tomu, co křesťanská tradice nazvala tajemným **zadostiučiněním** za hříchy ze strany člověka: Dolehnou-li na nás nějaké kříže, které nemůžeme odvrátit, ať jsou jakéhokoli druhu, pak je můžeme pochopit a přijmout jako jakési **zadostiučinění za hříchy své i hříchy svých bratří a sester**. Jako jakousi **smírnou oběť**, duchovně spojenou s obětí Pána Ježíše. Čímž jejich zmaru dáme aspoň nějaký **smysl**, možná Boží smysl, učiníme je bolestně prospěšnými. Ostatně v dějinách křesťanství máme nejednoho světce, který svá různá trápení nabízel jako smírnou oběť za hříchy světa, třeba i ty nejděsivější.

Tak můžeme chápat nejen ty kříže, které na nás trpně dolehnou, ale i kříže zvolené aktivně, kříže, které s sebou přináší **oběť z lásky**. V nedokonalém a porušeném světě měla, má a bude mít **láska** z různých důvodů vždy i tento rozměr, rozměr laskavých **obětí a ztrát**. A skutečná láska, jak praví Písmo svaté a jak se často připomíná, má mimo jiné sílu **přikrýt množství hříchů**. Našich i těch druhých.

Obraz beránka však **nemusíme** chápat jen jako obětního zvířete. Je obrazem mnohem širším a členitějším. Beránek – tak je tomu v bibli i v antické kultuře – je přeci i symbolem **nevinnosti, nezákeřnosti, poslušnosti** či **pokory**. Takový byl i Kristus, takové by měly být rozměry i naší křesťanské existence. A když jimi – narozdíl od Ježíše – není nevinnost (jakože u nikoho z nás není), kéž jsou jimi o to více **pokora a nezákeřnost**, poslušnost základnímu přikázání **lásky a milosrdenství**. A chceme-li být ještě obraznější, kéž vlna naší existence zahřeje u srdce naše bližní.

Milé sestry, milí bratři, jistě by se obraz beránka na začátku Kristova veřejného působení mohl rozvést ještě mnohem více a především mnohem lépe než takto neboze. Ale zkusme si třeba i na něco z toho vzpomenout, kdykoli při mši svaté zase uslyšíme **«hle, beránek Boží, který snímá hříchy světa»**. Beránky, kteří díky svému vztahu s Kristem mohou také nepatrně snímat hříchy světa, bychom nějak měli být přeci **i my**. Tím, že přijmeme, neseme či si zvolíme **kříž** jako součást svého života. Tím, že **pokora a dobrota** nebudou jen heslem a frází, ale něčím, oč se snažíme.

Obraz **«Beránek Boží, který snímá hříchy světa»** je krásný a velký. Měli bychom se jej pokusit – s Boží pomocí – aspoň trochu přenést, přetransformovat, absorbovat i do svého všedního života...